

Deltaplan Agrarisch Waterbeheer

21 maart 2013

Kees van Rooijen

LTO beleidsteam water

Aanleiding

NWP:

Voor de oplossing van de wateropgaven is een nauwe samenwerking met het bedrijfsleven nodig

LTO pakt de handschoen op:

Een goed waterbeheer kan niet zonder medewerking van land- en tuinbouw en een sterke land- en tuinbouw kan niet zonder goed waterbeheer

Vliegende start

Aansluiten / meeliften met bestaande verkenningen

- Uitvoeringsprogramma's DP Zoetwater in de 7 regio's
- Verbinden met DP Rivieren, Zuidwestelijke Delta, IJsselmeer, Rijnmond-Drechtsteden, Hoge Zandgronden
- KRW knelpuntenanalyse in de 7 deelstroomgebieden
- KRW Gebiedsprocessen met ingelanden / werkprogr. 2015
- LTO quick-scan 2010 i.s.m. de waterschappen

Meetnet Monitoring Nutriënten Landbouwspecifieke Oppervlaktewateren

Mestbeleid loopt tegen grenzen aan

Volgens RWS is er vanaf 2004 geen afname van de nutriëntenvracht naar de Noordzee

- Vanaf 2004 wel afname bronemissie RWZI en nutriëntengebruik in de landbouw
- Aanscherping gebruiksnormen niet meer effectief
- Maatwerk nodig
- Precisiebemesting: opslag en bewerking dierlijke mest
- End of pipe: Puridrain, Helofytenfilter etc.

Groslijst Unie/IPO/Rijk/LTO

Groslijst LTO, Unie, cs

Nutriënten waterkwaliteit

- Beslisondersteuning mineralenkringloop
- Mestopslag, mestbewerking, uitrijperiode
- Precisiebemesting, GPS, Fertigatie, Rijenbemesting
- Baggeren secundaire watergangen
- Compostering bladresten
- Bodembewerking en organische stof

Bedrijfswaterplan 1

LTO: Landbouwproductie duurzaam in 2020

- Vgl. erfafspoeling Vallei en Veluwe, Ws Fryslan
- Vgl. Salland Waterproof en Landbouw op Peil ZON
- Nutriëntenproject Rijn West:
Veenweide, diepe polders en bollenstreek

Inventarisatie lopende initiatieven en best practices

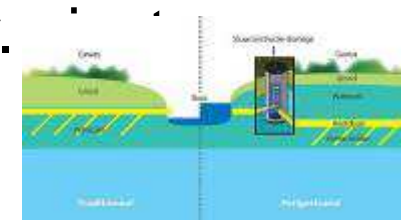
Duurzaamheidscertificaat Akkerbouw Melkveehouderij

- Innovatieve maatregelen -

- Watersturing op bedrijfsniveau
- Getrapte peilgestuurde drainage
- KlimaatAdaptieve drainage
- Precisieberegening / beregening d.m.v.
- Bedrijfswaterbuffering voor beregening
- Wateraanvoer vanuit de RWZI
- Onderwaterdrainage (*regio*)
- Andere gewassen (minder droogtegevoelig)
- Aangepast teeltplan (dubbelteelt, vanggewassen)
- Samenwerking tussen ondernemers
- Risicospreiding door koop/huur droge/natte percelen

Beschrijving

NVO's: aanleg/onderhoud voor betere ecologische omstandigheden.
Helofyten in oever of in sloot als zuivering (m.n. N).
Zuiverende slootssystemen (m.n. invangen P).
Kansen nemen toe bij hoog % open water.
Randvoorwaarde voor agrariërs: afrastering en veedrenking.
In gebieden met veel open water en afkalving: NVO's als vooroevers i.p.v. grond afgraven.

Toepassing

NVO's : diverse studies waterschappen t.b.v. KRW plannen, onderzoek [DOVE Veen](#), WUR project [PLONS](#), [Samen naar goed water Krimpenerwaard](#).
Groenblauwe dienstprojecten zoals in Midden-Delfland.
Helofyten/slootssystemen: lopend onderzoek Vredepeel Kennis moet stromen ([KRW08083](#) en [84](#)): echter geen veen!

Uitvoeringsaspecten

Onderscheid terrein van boer of watergang van waterschap. (collectief) beheer en onderhoud.
Voldoende doorstroming: kansrijk indien voldoende ruimte in het waterprofiel zelf.
Let ook op kansen voor kavelinrichting / agrarische structuurverbetering.
Weerstand agrariërs indien irreversibel.
Nog geen 'proven technology'.

Benodigd instrumentarium

Legger en Keur: meer ruimte bieden in keur voor minder intensief onderhoud.
Eigen maatregel waterschap of bij uitbesteding aan agrariër: groenblauwe dienst regeling.
Relatie met GLB/POP3, SNL.

Beoogd milieueffect

Vastleggen (plantopname) en afvoeren van N/P (neveneffect ecologisch doel NVO).
Positief voor ecologie (NVO's), biodiversiteit, weidevogels en waterberging.
Wisselende effecten op P, N (per type maatregel verschillend).
Combinaties met andere maatregelen zoals verminderen P belasting (anders dweilen met kraan open).

Kosteneffectiviteit

Inrichting en beheer kosten geld; effectiviteit neemt toe bij functie-combinatie en meer zicht op ecologische effecten (monitoren).

Wie doet wat

Provincies zetten met ANV's, waterschappen, agrariërs in op samenwerking, benutten middelen en toepassing.
Waterschappen: neem kansen mee in gebiedsproces KRW en verricht nader onderzoek naar gerichte zuivering door helofyten.

Conclusie: Kansrijk en effectief mits goede afspraken over samenwerking en financiering bij bredere insteek dan alleen N/P; functiecombinaties

Beschrijving

Bedrijfs optimalisatie door bewust werken aan N en P kringlopen binnen bedrijf. Verlaging van bodemoverschot van N en P door mineralenmanagement in hele keten te verbeteren (voeding, bodemgebruik, bemesting). Focus ligt niet alleen op verminderen gebruik N en P maar vooral op benutting N en P in de bodem en met specifieke aandacht voor ruwe eiwitgehalte van gras. Kringlooplandbouw herbergt een aantal van de overige maatregelen in zich (zoals precisiebemesting en duurzaam bodembeheer).

Toepassing

[Duurzaam Boer blijven Midden-Delfland](#), [Meer uit Minder in Lopikerwaard](#), Koeien en Kansen, Biologische boeren, Duurzaam Bodembeheer Utrecht West (start augustus 2012).
PM link Kringloopcertificaat.

Uitvoeringsaspecten

Enthousiasme en interesse agrariër/ondernemerschap neemt toe. Bedrijfseconomische meerwaarde is al op meerdere plaatsen aangetoond; dit kan de sleutel tot succes zijn. Keuzen veehouder worden beïnvloed door zijn eigen kennispeil en door veevoeradviseur. Er zijn al voorbeelden van boeren die zonder kunstmest een goed resultaat behalen. Het duurt even voordat bodem goed presteert, verbeteren benutting kost jaren. Effect op grond-/oppervlaktewater is pas op langere termijn meetbaar. In veenbodem (veenoxidatie) is kringloop anders dan op zand en klei.

Benodigd instrumentarium

Landelijk wordt beleid ontwikkeld voor certificering kringlooplandbouw en verankering in GLB, PAS en mestbeleid.

Beoogd milieueffect

Verminderen uit- en afspoeling van N (ca. 10%) en P (ca. 20%) naar grond- en oppervlaktewater. Percentages haalbaar zonder bedrijfsresultaat te schaden, verlaging bodemoverschot N en P te bepalen o.b.v. bedrijfsgegevens. In sommige gevallen al uitmijning. Ook positief effect op ammoniak. P-optimum op bedrijf vinden, ook in relatie tot diergezondheid.

Kosteneffectiviteit

Wordt als zeer goed ingeschat. Het verdient zich terug, bedrijf wordt ook robuuster en minder afhankelijk van externe input. In andere gebieden (zand) is bekend dat het bedrijfsrendement tot wel € 20.000,- kan verbeteren.

Wie doet wat

Waterschappen en LTO liften mee met initiatieven zuivelketen / adviseurs en agenderen / gaan onderzoeken waterkwaliteit (bijv. met VIC). RBO/LTO/Veelzijdig Boerenland bepleiten bij Rijk verankering in GLB/POP3. Bij stimulering spelen veevoeradviseurs een belangrijke rol, nu is deze industrie nog reactief. Zuivelketen is al wel actief. Waterschappen moeten inzicht en vertrouwen krijgen, projecten mede van de grond krijgen, eventueel ook gaan 'belonen' en eisen gaan stellen aan niveau van duurzaamheid. Ook leren van het proces 'Telen met Toekomst': de bestrijdingsmiddelenbranche is daar actief ingezet.

Conclusie: Kansrijke maatregel, extra stimulering op toepassing en monitoring waterkwaliteit nodig; verankeren in GLB/POP3

Bedrijfswaterplan 2

Het momentum benutten

- KRW gebiedsprocessen
- Uitvoeringsprogramma DP Zoetwater
- TOP sector Agri en Water
- Herijking GLB en POP
- Natura 2000 / PAS, Gebiedsdossiers drinkwaterwinning

**Emissie percelen en erfafspoeling terugdringen
i.c.m. waterconservering en zuinig watergebruik
en verbetering landbouwstructuur**

Landbouw- en wateropgaven

- Vragen?

Bedankt voor uw aandacht